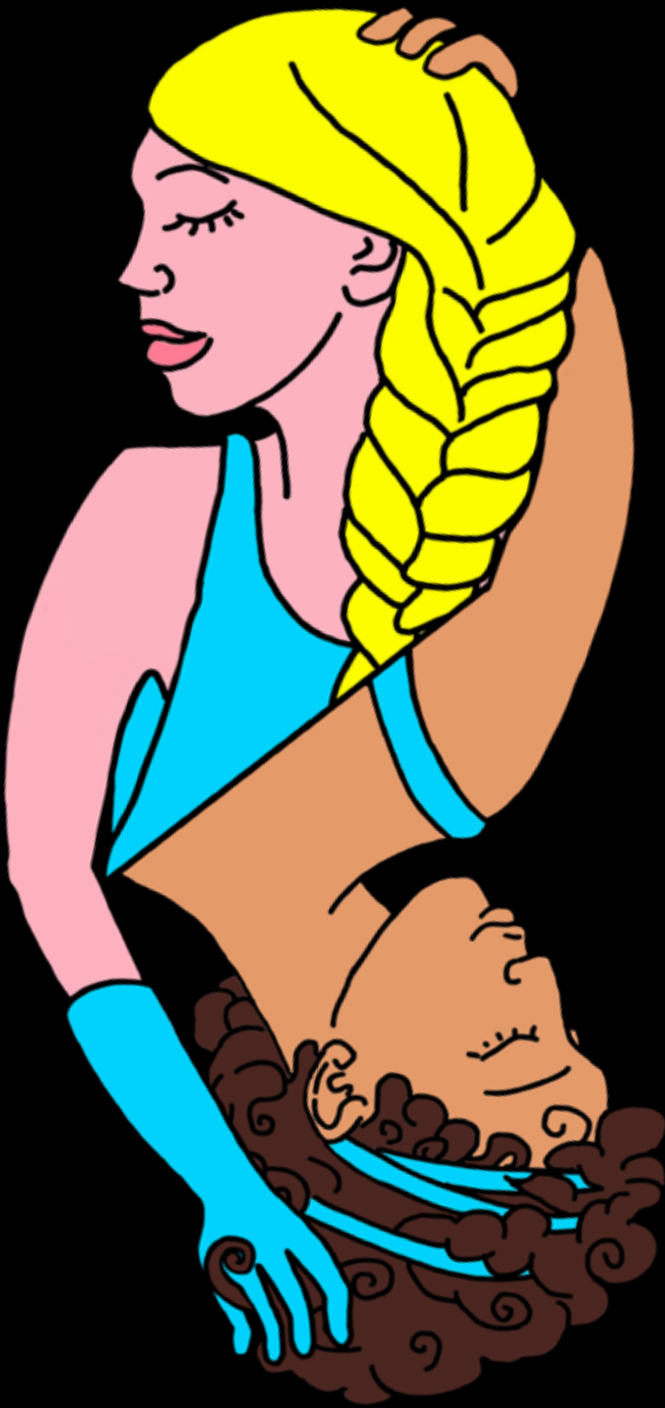


duisend



GSA DOCENTENHANDLEIDING

Alles wat je als docent moet weten over de Gay-Straight Alliance

duisend

10 GOEDE REDENEN OM EEN GAY-STRAIGHT ALLIANCE (GSA) OP JE SCHOOL TE HEBBEN

- Binnen de GSA's heerst een veilig klimaat om openlijk te praten over seksuele geaardheid en coming-out issues.
- Op school spelen GSA's een belangrijke rol in het agenderen van het onderwerp seksuele diversiteit en homofobie.
- De scholen met een GSA hebben sinds de komst van de GSA een meer homovriendelijk klimaat gekregen.
- Docenten en leerlingen komen makkelijker uit voor hun seksuele geaardheid door de komst van een GSA.
- Op verschillende manieren zorgen GSA's ervoor dat homoseksualiteit besproken wordt op scholen.
- Leden van de GSA worden regelmatig in vertrouwen benaderd voor steun en advies door leerlingen die met hun coming-out bezig zijn.
- Leden van de GSA leren veel van het opzetten en deelnemen aan een GSA en worden op deze manier geëmpowerd.
- GSA-leden leren veel op communicatief gebied door te praten over taboeonderwerpen als seksualiteit.
- Deelnemers aan de GSA ervaren een grote vorm van steun binnen de groep en door de veilige sfeer binnen de groep worden veel nieuwe contacten en vriendschappen opgebouwd.
- De relatie van GSA-leden met docenten wordt versterkt doordat de deelnemers een andere vorm van contact ervaren en docenten lovend zijn over de activiteiten van de GSA's.



DE GROOTSTE 100 SCHOLEN-GEMEENSCHAP PITER JELLES

MANICA LEEUW, BOON
RECHTERAAR, TOU
RATUUM IN WOIANG 2017



INHOUD

- 
- 5** **Jann Mens** ‘De schoolleiding heeft mij alle ruimte geboden om de GSA van de grond te krijgen.’
- 8** **Drie types GSA** Welk type GSA hoort bij jouw school?
- 11** **Het GSA Programma** geeft een prima inzicht in hoe je aan de hand van een GSA seksuele diversiteit écht op de agenda van je school kunt zetten.
- 12** **Galith Mol** ‘Niemand vertelt jongeren beter over dit onderwerp dan de jongeren zelf.’
- 14** **Geert-Jan Edelenbosch** ‘Praten over seksuele diversiteit hoeft niet zwaar of moeilijk te zijn.’
- 16** **Het 5 Stappenplan** is geschreven voor leerlingen die zelf een GSA willen opzetten. Doe er je voordeel mee!
- 19** **De rol van docenten** in de Gay-Straight Alliance is belangrijk. Maar wat wordt er nu eigenlijk van je verwacht?
- 20** **Brad Taylor** ‘In principe maakt het me niet eens zoveel uit hoe je over het onderwerp denkt, áls je er maar over nadenkt.’
- 24** **Het Dominicus College Nijmegen** ‘Vaak hebben we simpelweg te weinig tijd om maatschappelijke onderwerpen in de les te bespreken.’
- 28** **Afke Boschma** ‘Waar ik echt heel erg blij om ben is dat homoseksualiteit in alle mentorlessen is besproken.’
- 33** **Open homo- en lesbodocenten** zijn vrijwel op elke school, maar is het hun verantwoordelijkheid om zich op seksuele diversiteit te profileren?
- 34** **Peter van Dijk** ‘Leraren zijn gemiddeld genomen zeer gepassioneerde werknemers die gáán voor hun leerlingen.’
- 36** **Susanne te Braak** ‘Het komt vaak voor dat we als voorlichters te horen krijgen dat we ‘best normaal’ zijn’
- 38** **Verder onderzoek** Op internet kun je veel informatie vinden over seksuele diversiteit in het onderwijs.

Heteroseksueel:

vrouw of man die zich seksueel uitsluitend aange-trokken voelt tot het andere geslacht. **Kort: hetero.**

Homoseksueel als containerbegrip:

vrouw of man die zich seksueel aangetrokken voelt tot het eigen geslacht.

Homoseksueel als specifiek begrip:

man die zich seksueel uitsluitend aangetrokken voelt tot andere mannen. **Kort: homo.**

Lesbiënne: vrouw die zich seksueel uitsluitend aangetrokken voelt tot andere vrouwen. **Kort: lesbo.**

Biseksueel: vrouw of man die zich seksueel in meer of mindere mate aangetrokken voelt tot zowel vrouwen als mannen. **Kort: bi.**

Transgender: (para-plu-begrip voor) vrouwen of mannen die zich in meer of mindere mate psychologisch identificeren met het andere geslacht.

Transseksueel: (Medische term voor een) vrouw of man die van geslacht wil veranderen.

Travestiet: vrouw of man die zich bewust kleedt en/of gedraagt als het andere geslacht.

LHBT: Lesbisch, Homo-seksueel, Biseksueel en Transgender.

Hoeveel mensen in Nederland zijn homo, lesbo of bi?

Hoeveel mensen homo, lesbo of bi zijn, is niet met zekerheid te zeggen. De vraag is namelijk: Wie tel je allemaal mee?

Als je iedereen telt die wel eens homoseksuele gevoelens of fantasieën heeft, kom je op een hoog percentage uit. Als je alleen mensen telt die zichzelf homo, lesbo of bi noemen, kom je lager uit. Daarbij: niet iedereen met homoseksuele gevoelens en/of contacten is daar open over.

In een onderzoek uitgevoerd door het SCP in 2010 ging men uit van de vraag tot wie je je seksueel aangetrokken voelt. Op die vraag antwoordde 3% van de mannen en 1% van de vrouwen met 'uitsluitend op het eigen geslacht', terwijl 15,7% van de vrouwen en 6,4% van de mannen aangaven in meer of mindere mate op beide geslachten te vallen.

COC Nederland gaat ervan uit dat 1 op de 20 mensen homo, lesbo of bi is. Op een bevolking van 16.7 miljoen zou het dan gaan om 835.000 mensen.

Hoeveel mensen in Nederland zijn transgender?

Uit onderzoek door Rutgers WPF blijkt dat ongeveer 1% van de bevolking zich psychologisch meer identificeert met het andere geslacht en dat verder nog 4% zich psychologisch ongeveer in gelijke mate identificeert met zowel man als vrouw. Dat zouden in Nederland 835 duizend mensen zijn. Bij deze onderzoeken speelt natuurlijk de vraag wat de respondenten vinden wat mannelijk of vrouwelijk is een grote rol. Het benoemen van wanneer iemand transgender is, is daarom complexe materie.

Hoeveel mensen in Nederland zijn transseksueel?

Mensen die zich meer het andere geslacht voelen kunnen ervoor kiezen om een geslachtsverandering door te maken. Dit proces is lichamelijk en mentaal bijzonder zwaar en neemt enige jaren in beslag. Let op: transseksualiteit is een medische term. Mannen en vrouwen die van geslacht willen veranderen noemen zichzelf over het algemeen transgender.

Tussen 1995 en 2009 hebben 900 Nederlanders hun geslacht juridisch veranderd. Maar precieze cijfers over mensen die een (gedeeltelijke) geslachtsverandering hebben ondergaan zijn er niet omdat niet iedereen deze juridische stap onderneemt.



‘De eigen seksuele voorkeur van GSA leden is nooit aan de orde, tenzij iemand dat zelf aangeeft.’

Jann Mens



Jann Mens

geeft levensbeschouwing op het Fioretti College in Lisse waar ze de drijvende kracht achter de GSA is.

Rianne (13) en Anne (12) zitten sinds drie weken bij de GSA. Via goeie vrienden. 'Het is erg gezellig en iedereen kan zichzelf zijn. Een vriendin van ons is bi en wordt steeds gepest. Dat is stom.' Over de ondersteunende docent zijn ze vol lof. 'Het is vooral handig. Nu bijvoorbeeld met de ballonnenactie heeft mevrouw Mens met Schiphol gebeld omdat onze school in de aanliegroute zit.'

Wanneer hoorde je voor het eerst van de GSA?

In het informatieblad voor docenten op school stond een uitnodiging van COC Leiden voor een GSA-docentendiscussie. Ik ben daar naartoe gegaan. Daarna ben ik met de directie op school gaan praten en die stonden positief tegenover de oprichting van de GSA bij ons op school. Tijdens de landelijke GSA-week in 2011 ben ik een petitie in de klassen gaan houden waar ik les gaf. Veel leerlingen bleken de GSA wel te willen steunen. Ze begrepen heel goed dat homoseksuele leerlingen het moeilijk kunnen hebben op school. Uit die groep leerlingen zijn spontaan mensen opgestaan die de GSA bij ons op school gevormd hebben.

Wat voor acties heeft de GSA dusver ondernomen? En hoe viel dat bij de rest van de leerlingenpopulatie?

We zijn een hele actieve GSA en houden het hele jaar door acties. Zo hebben we aan het begin van het nieuwe schooljaar voorlichting gegeven aan de nieuwe brugklassen over de GSA bij ons op school en hebben we vanzelfsprekend meegedaan aan Paarse Vrijdag! Op Valentijnsdag heeft de GSA rozen verkocht en bezorgd door de school. Eind maart zijn er mentorlessen geweest in de brugklas met een afsluitende wedstrijd waarbij groepjes een poster moesten maken voor de GSA. Op de laatste lesdag dit jaar hadden we een ballonactie.

De reacties op de GSA zijn wisselend. Over het algemeen blijkt er een groot draagvlak te zijn voor het jezelf kunnen zijn op school. Sinds de oprichting van de GSA zijn er zowel leerlingen als collega's die hebben aangegeven heel blij te zijn met de aandacht voor seksuele diversiteit. Bij een enkeling heeft dit ook geleid tot meer openheid over hun eigen seksuele geaardheid. Er is echter ook een groep die zich duidelijk ongemakkelijk voelt door al die aandacht voor seksuele diversiteit. Er zijn een keer posters beklad en GSA leden worden ook wel eens het mikpunt van pesterijen. In de onderbouw is de invloed van de GSA op dit moment het best voelbaar. Ik merk dat er veel meer begrip is, als het onderwerp seksuele diversiteit toevallig in een les aan de orde is.

Wat zijn de factoren die er voor zorgen dat je GSA een succes wordt?

6 De activiteiten laagdrempelig houden en leuk voor een zo groot mogelijke groep. Zo min mogelijk dwang uitoefenen, mensen moeten ook de

vrijheid voelen om de GSA niet te steunen. Ook het lidmaatschap van de GSA moet laagdrempelig zijn; iedereen is welkom en mag zijn of haar steentje bijdragen. Bij ons is de eigen seksuele voorkeur van GSA leden nooit aan de orde, tenzij iemand dat zelf aangeeft. Zorg voor veel leuke heteromeiden in de GSA, de grootse weerstand ligt namelijk bij de heterojongens en die reageren dan vervolgens positief op deze groep.

De helft van alle middelbare scholieren denkt dat je op school beter niet voor je homoseksualiteit kunt uitkomen.

Tegen welke weerstanden ben je aangeloopen bij leerlingen, collega's en schoolleiding?

De meeste collega's en ook de schoolleiding is positief over de GSA. Een enkeling heeft er meer moeite mee. Sommige collega's gaven aan dat het naar hun visie niet nodig was dat er een GSA op school kwam. Het was volgens hen op onze school geen probleem. Seksuele diversiteit werd toch prima geaccepteerd? Of zou een privékwestie zijn die niet op school besproken hoefde te worden. Dit werd tegengesproken door een aantal leerlingen in de GSA die aangaven wel degelijk problemen te hebben met het uitkomen voor hun seksuele geaardheid op school en dus wel behoefte aan een GSA te hebben.

De helft van alle middelbare scholieren heeft moeite met openlijke uitingen van homoseksualiteit

Bron: Inspectie van het Onderwijs 2008

De helft van de homoseksuele jongeren loopt regelmatig met suïcidegedachten rond.

Welke rol speelde de schoolleiding bij het oprichten van de GSA?

De schoolleiding heeft mij alle ruimte geboden om de GSA van de grond te krijgen. De sectordirecteur heeft een manifest ondertekend dat de GSA hem aangeboden heeft, waarin hij zijn steun aan de GSA betuigt. De GSA kreeg een eigen postvakje en e-mailadres. De GSA heeft verder ook alle ruimte gekregen voor haar activiteiten waaronder ook regelmatig contact met de plaatselijke pers. In de tweede leerlaag zijn gastlessen gekomen van het COC en een toneelstuk van theatergroep Mindmix over seksuele diversiteit. In samenwerking met de ouderaad is er een ouderavond gekomen over seksualiteit, waar de GSA aan heeft meegewerkt. Verder is er een trainingsmiddag voor docenten geweest over hoe om te gaan met seksuele diversiteit in de klas.

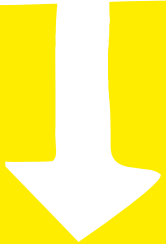
Bron: SCP 2010

Kun je een voorbeeld noemen van je grootste overwinning met je GSA? Waar werd je echt heel erg blij van?

Een jongen uit 5 havo die naar me toe kwam en vertelde wat een verademing het voor hem geweest is toen hij bij ons op school kwam en posters van de GSA zag hangen. Hierdoor durfde hij zijn klas via social media op de hoogte te stellen van zijn relatie met een jongen. Op zijn vorige school had hij zijn geaardheid altijd verborgen gehouden. Hij zei letterlijk dat hij pas begon te leven toen hij bij ons op school kwam. Zo'n verhaal ontroert me diep.

DRIE TYPES GSA

Gay-Straight Alliance (letterlijk: Homo-Hetero Alliantie): een groep leerlingen en docenten die ervoor zorgen dat hun school veilig is voor iedereen. Of je nu homo, hetero, lesbo, bi, transgender of in dubio bent.



1

ACTIVISTEN-GSA

Uit onderzoek door de NJR blijkt dat er ruwweg drie types GSA's bestaan: de Activisten-GSA, de Voorlichting-GSA en de Support-GSA. De ideale GSA is natuurlijk een combinatie van deze drie soorten.

De Activisten-GSA is een groep met zeer bevlogen leden, vaak geleid door één of meerdere activisten met zeer heldere standpunten. Dit type GSA gaat duidelijk actief te werk en doet graag mee aan landelijke acties. Ze daagt medeleerlingen uit en heeft veel zelfvertrouwen. Ze schuwt de discussie niet. Ze staat voor anti-discriminatie en komt op voor LHBT-belangen. De Activisten-GSA doet ook mee aan acties om homotolerantie buiten de school te bevorderen.

2

VOORLICHTING-GSA

Dit type GSA wil vooral de bespreekbaarheid op school, buiten de GSA, vergroten door voorlichting te geven. Zij neemt het initiatief om debatten en voorlichtingen over seksuele oriëntatie te organiseren. Ze zoekt contact met het COC en informeert zichzelf en medeleerlingen over seksuele diversiteit. Daarnaast voert dit soort GSA veel zichtbaarheidacties uit zoals Paarse Vrijdag.

3

SUPPORT-GSA

Deze GSA functioneert als een ondersteuningsgroep die een veilige en vertrouwelijke sfeer creëert voor leerlingen die worstelen met hun seksuele identiteit en hun coming out. De groep kenmerkt zich door een fijne sfeer waar leerlingen open over problemen en emoties praten. Dit soort GSA stimuleert ook leerlingen buiten de GSA om te praten over hun seksuele geaardheid en hier voor uit te komen.





HET GSA PROGRAMMA



Uren vrijmaken voor de GSA-docent

Om binnen de school alle acties rond seksuele diversiteit te coördineren, is het handig om een docent speciaal hiervoor een aantal uur te geven. Deze 'GSA-docent' kan dan met deze uren verschillende activiteiten opzetten en het onderwerp écht op de agenda zetten en houden.

Ondersteuning van de GSA

Het ondersteunen van de GSA is natuurlijk één van de kerntaken van de GSA-docent. De GSA organiseert in ieder geval twee acties binnen de school, waarvan de Paarse Vrijdag (op de tweede vrijdag van december) er één is. Voor de andere actie(s) kan er gekozen worden uit een ruim pallet op de GSA-website (www.gaystraightalliance.nl), of worden eigen acties bedacht.

Aandacht van de schoolleiding

Geadviseerd wordt om in ieder geval één keer per jaar de GSA uit te nodigen om uit eerste hand te horen welke zaken er spelen bij de leerlingen onderling.

COC Voorlichting

In samenhang met de door de GSA gevoerde acties en in samenspraak met de GSA en de schoolleiding worden COC-voorlichters uitgenodigd om les te geven. Deze voorlichters kunnen begeleid worden door één of meer GSA-leerlingen om de GSA meer bekendheid te maken en de gastlessen beter in te bedden bij de leerlingenpopulatie.

Docenten en mentoren

Het docentenkorps beschikt over veel kennis over seksuele diversiteit. Deze kennis kan met elkaar gedeeld in de vorm van bijeenkomsten binnen de school.

Nazorgtraject

LHBT-leerlingen die vastlopen moeten goed begeleid worden. Deze specifieke nazorg kan door de zorgcoördinator in kaart gebracht worden en waar nodig geoptimaliseerd, bijvoorbeeld door actief de drempels te verlagen van de leerlingbegeleider.

Schoolbeleid

Het schoolbestuur commiteert zichzelf om seksuele diversiteit expliciet op te nemen in beleidsstukken, personeelsbeleid en de missie van de school.

Ouders

Dragvlak van ouders is natuurlijk van belang. Daarom wordt er samen met de GSA gekeken op welke manier ouders geïnformeerd worden en in hoeverre ouders betrokken kunnen worden bij dit onderwerp.

Speciaal voor scholen die seksuele diversiteit structureel willen behandelen, heeft COC Nederland een programma ontwikkeld rondom de GSA. Centraal in deze leidraad staat de kracht van de leerlingen en docenten zelf. Je kunt ervoor kiezen om het hele programma uit te voeren, maar je kunt ook delen ervan gebruiken om een begin te maken met een structurele aanpak.

De GSA-docent kan in haar taken (tegen een redelijke vergoeding) intensief ondersteund en begeleid worden door een medewerker van COC Nederland.

Meer informatie over het GSA Programma of over de intensieve begeleiding door een medewerker van het COC: docentennetwerk@coc.nl



‘Voor jongeren is school de basis waar ze zich thuis moeten kunnen voelen.’

Galith Mol

Galith Mol

is docent maatschappijleer op het Northgo College in Noordwijk en is in haar vrije tijd voorlichter en bestuurslid van COC Leiden.


Galith geeft sinds 9 jaar maatschappijleer op het Northgo. Ze is één van de weinige docenten op haar school die uit de kast is. Haar leslokaal is omgetoverd tot een 'Veilige Zone', met naast posters van politieke partijen ook posters van de GSA en van het COC. Het lokaal van Galith is vanzelfsprekend ook de plek waar de GSA op het Northgo is begonnen, maar ze laat het begeleiden van de GSA heel bewust over aan twee stoere heterocollega's: een stagair en een biologiecollega die met veel enthousiasme het project hebben opgepakt. Op de momenten dat ze er niet uitkomen of ergens tegenaan lopen, staat Galith natuurlijk klaar voor ruggespraak.

In haar vrije tijd is Galith actief geworden bij het COC in Leiden. 'We hebben in Leiden een leuke club actieve mensen en we krijgen best veel voor elkaar in de regio. Ikzelf heb bijvoorbeeld al een paar keer een GSA-docentendiscussie georganiseerd. De meeste docenten weten vaak zelf al veel over seksuele diversiteit en op welke manier ze het bij hen op school op de agenda kunnen zetten. Niemand hoeft het wiel opnieuw uit te vinden, vaak is het alleen maar een kwestie van het wiel aan te passen aan de eigen schooldynamiek.'

De ideale situatie

'Als je mij vraagt wat een ideale situatie zou zijn op school om met seksuele diversiteit om te gaan, dan zou ik zeker adviseren voorlichters uit te nodigen om les te geven over seksuele diversiteit. Een echte homo, lesbo, bi of transgender voor de klas kan ontzettend helpen om het onderwerp bespreekbaar te maken. Het oprichten van een GSA en het meedoen aan Paarse Vrijdag brengt natuurlijk de leerlingen in beweging. Niemand vertelt jongeren beter over dit onderwerp dan de jongeren zelf.'

'Idealiter weet elke docent wat seksuele diversiteit is en weet ongeacht het vak hier aandacht aan te geven. Dus niet alleen bij biologie en maatschappijleer, maar ook bij de talen, geschiedenis en de exacte vakken. En absoluut belangrijk is de schoolleiding. Zij bepalen de schoolregels, het school- en personeelsbeleid. Voor jongeren is school de basis waar ze zich thuis moeten kunnen voelen, maar dat geldt natuurlijk net zozeer voor al het andere personeel. Als die zich niet veilig voelen, hoe moet dat dan in hemelsnaam met de jongeren?'



Kleine voorbeelden zijn vaak voldoende om homoseksualiteit zichtbaar en bespreekbaar te maken. Dit kan in praktisch alle lessen, door bijvoorbeeld een boekenlijstthema bij Nederlands, of door bij vakken als wiskunde of economie in een som een homostel te gebruiken in plaats van een heterostel.

Voor lessugesties en materiaal voor in alle vakken zie: www.zethetopdeagenda.nl



Geert-Jan Edelenbosch

werkt als projectleider Jongeren en Onderwijs voor COC Nederland.

COC Nederland werkt volgens de 'inside-out methode'. Wat bedoelen jullie daar precies mee?

Jongens beleven hun coming-out gemiddeld op een leeftijd van 16,6 jaar, meisjes met lesbische gevoelens zijn gemiddeld 15,9 jaar als ze er voor het eerst over praten.

Tussen het moment van bewustwording en de coming-out ligt gemiddeld ruim drie jaar.

9 procent van de homo-seksuele jongens en 16 procent van de lesbische meisjes heeft een zelfmoordpoging gedaan. Van de heterojongeren ligt dat percentage op 3 procent.

Bron: SCP 2010

Bij het COC geloven we dat emancipatie vanuit mensen zelf komt. Wij kunnen mensen niet emanciperen, we kunnen ze wel ondersteunen, begeleiden, adviseren, activeren en helpen. Dat is de rol die wij kunnen spelen. Onze inside-out visie gaat ervan uit dat scholen kleine gemeenschappen zijn. Binnen deze gemeenschappen zijn het de betrokkenen zelf die iets kunnen doen aan de sfeer rondom seksuele diversiteit.

Verwachten jullie niet te veel van jongeren?

Een GSA opstarten hoeft niet heel moeilijk te zijn. We willen het onderwerp ook een beetje luchtig houden. Praten over seksuele diversiteit hoeft niet zwaar of moeilijk te zijn. En daar gaat het ook vooral over: het onderwerp een keer bespreekbaar maken. Dat is ook de kracht van de GSA, het gaat om hoe jongeren zelf iets willen aanpakken. Zij weten heel goed hoe ze iets met elkaar kunnen bespreken.

Kom je wel eens echt schrijnende verhalen tegen, en wat kun je dan doen?

Soms geloof je echt je oren niet als je hoort wat jongeren meemaken op school, hoe vreselijk het pesten kan zijn en hoe diep jongeren in de put kunnen zitten. In veel gevallen is dit ook totaal onzichtbaar voor de schoolomgeving. Jongeren die op school ervaren dat hun omgeving erg onveilig is voor LHBT's maar dat zelf niet durven aankaarten kunnen bijvoorbeeld bij ons terecht. Wij gaan dan het gesprek met de school aan waarin zij anoniem blijven.

Vaak zie ik dat de schoolleiding wel iets wil doen als we ze met moeilijke verhalen van jongeren benaderen. Ze hebben vaak gewoon niet door dat dit speelt. Dat is meestal het probleem. Zolang jongeren in de kast blijven zal niemand zien dat het voor veel jongeren zo lastig is om homo, lesbisch of bi te zijn op school.

Gelukkig zien we ook veel jongeren waar het heel goed mee gaat! Vooral bij jongeren die in een GSA hebben gezeten zie ik veel goeds. En zoals bij het voorbeeld dat ik hiervoor gaf: de jongeren die zelf niet uit de kast durfden te komen, of hun probleem op de agenda wilden zetten, zijn later vaak betrokken bij een GSA. Als ze eenmaal uit de kast zijn, zijn ze vaak zoveel sterker.



‘Soms geloof je echt je oren niet als je hoort wat jongeren meemaken op school.’

Geert-Jan Edelenbosch

HET 5 STAPPEN PLAN

STAP

1

STAP

2

(vanuit het perspectief van de leerling)

Bij startende GSA's zijn 5 verschillende stappen te herkennen die veelal overeenkomen. Omdat het de bedoeling is dat GSA's zoveel mogelijk van de leerlingen zelf is, hebben we ervoor gekozen om het 5 Stappenplan vanuit hun perspectief hier te publiceren. Aan jou, de ondersteunende docent, de uitdaging om jouw eigen rol hierin te herkennen en vorm te geven.

Als je als docent een aantal leerlingen enthousiast hebt weten te maken voor de GSA, of als je gevraagd wordt door leerlingen om hun GSA te steunen, dan is het handig om een oogje in het zeil te houden en ze te ondersteunen en van advies te dienen wanneer zij daar om vragen.

Op sommige scholen kunnen docenten achterover leunen en zal dit proces redelijk vanzelf gaan, op andere scholen is misschien wat meer inspanning nodig om de boel aan de gang te houden.

MAAK EEN GROEP

Ga op zoek naar mensen die samen met jou een GSA willen opzetten. Dat kunnen gewoon je vrienden en vriendinnen zijn, je klasgenoten of leden uit de leerlingenraad. Een GSA kan bestaan uit alleen maar hetero's, maar de kracht van de GSA is dat hetero's, homo's, lesbo's, bi's en transgenders samen aan de school laten zien dat iedereen zichzelf moet kunnen zijn. Als niemand op jouw school uit de kast durft te komen is dat absoluut een teken dat een GSA nodig is! Begin in dat geval een GSA met alleen maar hetero's. Zodra je een groep hebt gevormd kun je je GSA al aan melden op de website.

PLAN EEN BIJeenKOMST

Trek je agenda's! En stel een datum en een tijdstip vast voor jullie eerste bijeenkomst. Dit kan in de kantine na schooltijd, in een lokaal of bij iemand thuis. Wat voor iedereen prettig is. Het is wel handig om een aantal basisregels in acht te nemen voor de bijeenkomst, zodat werkelijk iedereen zich veilig voelt. Bijvoorbeeld:

- **Deelname zegt niets over iemands seksualiteit.**
- **Iedereen wordt met respect behandeld.**
- **De bijeenkomsten zijn vertrouwelijk.**
- **Kom je afspraken na, in het belang van de acties de GSA.**
- **Spreek vaste momenten af om bij elkaar te komen (bijvoorbeeld eens in de maand).**

STAP

3

STAP

4

STAP

5

BEDENK JE EERSTE GSA ACTIE

Deze stap is het spannendst: wat gaan jullie als eerste actie doen?

Gaan jullie het GSA Manifest laten ondertekenen door de schoolleiding?

Of hangen jullie de school vol posters met zoenende mannen en/of zoenende vrouwen erop? Of moet er eerst een stuk voor de schoolkrant geschreven worden?

Handig: schrijf tijdens je eerste bijeenkomst een actieplan. Beschrijf daarin de volgende punten:

- Wat willen jullie met jullie GSA bereiken?
- Welke acties willen jullie gaan uitvoeren?
- Hoe willen jullie dit gaan aanpakken?
- Wat en wie hebben jullie nodig om de acties uit te voeren?
- Wanneer zullen de acties plaatsvinden?

De website www.gaystraightalliance.nl staat vol met tips over acties die je kunt ondernemen. Dit kan je enorm helpen bij het maken van je plannen.

INFORMEER DE SCHOOLLEIDING

Laat de schoolleiding, bijvoorbeeld je conrector, weten wat je van plan bent. Dit kan heel belangrijk zijn in het krijgen van steun voor je plannen. Mocht de schoolleiding je plannen afkeuren, weet dan dat zij het niet mogen verbieden.

Wil de schoolleiding je niet ondersteunen met je plannen maar wil je toch dat er een GSA op je school komt? Neem dan (anoniem) contact op met gsa@coc.nl Het GSA Netwerk gaat je dan proberen te helpen.

Ga sowieso eens om de tafel zitten met je schoolleiding. Laat ze weten wat leerlingen nu werkelijk meemaken. Schoolleidingen zijn zich er vaak niet van bewust dat homojongeren vaak niet uit de kast durven komen. Jullie kunnen je schoolleiding hier wel bewust van maken. Ze zullen jullie plannen eerder steunen en zich misschien zelf ook willen inzetten voor jullie doel!

VOER JE PLANNEN UIT

Heb je acties bedacht en gepland, start dan met de uitvoering. Bereid je acties goed voor. Bekijk samen wat er allemaal nodig is en maak een goede taakverdeling. Wanneer iedereen zich aan zijn of haar taak houdt, is er overzicht.

Zorg dat je eerste actie opvalt en maak vooral veel reclame voor je GSA om zo goed mogelijk zichtbaar te zijn.

Zichtbaarheid is heel belangrijk. Er zijn heel veel manieren om je GSA te laten zien, door posters en stickers bijvoorbeeld. Wat je ook kunt doen is een brief sturen naar alle leerlingen en docenten op je school waarin je vertelt dat er een GSA is op gericht en waarom. Je zult merken dat het onderwerp in no time het gesprek van de dag wordt. En dat is natuurlijk precies wat je wilt: dat er over wordt gesproken.



DE ROL VAN DOCENTEN IN EEN GAY-STRAIGHT ALLIANCE



Als leerlingen niet zelf op het idee komen om een GSA te beginnen, kun je als docent kijken of het je lukt om je leerlingen te motiveren om toch hiermee te beginnen. Dit kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld door posters op te hangen met een intekenlijst en af te wachten wie erop afkomt, of door je mentorklas te motiveren, of door heel precies die leerlingen eruit te pikken waarvan je weet dat zij zo'n onderneming zouden kunnen dragen.

Nadat een GSA is opgezet is het in principe de bedoeling is dat jij als docent enigszins in de coulisse verdwijnt. Jouw rol is vanaf dat moment het activeren, motiveren, adviseren en ondersteunen van de leerlingen die een GSA hebben. Vanaf dit moment wordt het vanzelf duidelijk wat je taken gaan worden. Omdat elke school en elke GSA anders is, is daar weinig over te zeggen. Soms gaat alles vanzelf en heb je er geen omkijken aan, soms moet je er met je neus bovenop blijven zitten en er flink aan trekken.

TIP

Doe het niet alleen, maar zorg ervoor dat je ook collega's betrekt in het ondersteunen van de GSA. Samen weet je nu eenmaal altijd meer. De ideale situatie is natuurlijk dat de schoolleiding je hier uren voor geeft, maar dat blijkt in de praktijk vaak nog lastig, terwijl er best wat op je af kan komen. Door het samen met collega's te doen verdeel je niet alleen de werklast, maar sta je er ook niet alleen voor als het begeleiden complexer blijkt dan je aanvankelijk had gedacht.

Het GSA Docentennetwerk organiseert regelmatig docentendiscussies overal in het land. Docentendiscussies zijn bijeenkomsten van docenten van verschillende scholen die hun kennis en ervaring met elkaar willen delen. Als je lid bent van het docentennetwerk wordt je automatisch uitgenodigd voor deze bijeenkomsten.

Schrijf een mailtje naar docentennetwerk@coc.nl om je aan te melden voor het netwerk of om doorverwezen te worden naar een docent bij je in de buurt als je een specifieke vraag hebt.

Het GSA Docentennetwerk

In Nederland is er trouwens een GSA Docentennetwerk zodat je ideeën en ervaringen kunt uitwisselen met collega's van andere scholen. Iedere school heeft zijn eigen dynamiek en mores en het helpt enorm om ook andere situaties en ervaringen te kennen van andere scholen zodat jezelf ook weer op ideeën kunt komen. Het GSA Docentennetwerk organiseert bijeenkomsten waar je je netwerk kunt op- en uitbouwen. Soms kom je hele specifieke vragen tegen in het proces waar het handig is om over van gedachten te wisselen met iemand die daar al ervaring mee heeft. In het GSA Docentennetwerk zit altijd iemand die kan en wil helpen.

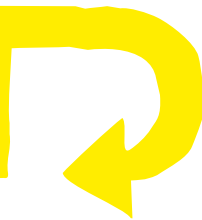


‘Elke leraar wil toch zijn leerlingen beschermen en het pesten terugdringen?’

Brad Taylor

Brad Taylor

geeft sinds vier jaar gym op het Christelijk Lyceum in Zeist. Hoewel je nog wel iets van een Amerikaans accent bespeurd, is zijn Nederlands nagenoeg vlekkeloos.



Sinds twee jaar is Brad betrokken bij de GSA. Een collega van hem, Femke Reijnen, deed toen een onderzoek naar hoe er over homoseksualiteit werd gedacht in de brugklassen, en had Brad gevraagd om haar te helpen mocht het onrustig worden in de klas. Met die onrust viel het toen wel mee, maar Brad zag dat het een belangrijk onderwerp was. 'Vergeleken met de Verenigde Staten, waar de meningen over homoseksualiteit veel meer uitgesproken zijn, ook omdat het taboe groter is en er meer repressie heerst, wordt er in Nederland een stuk beheerster met het onderwerp omgegaan. Maar dat wil niet zeggen dat het allemaal koek en ei is. Ook op een net lyceum als hier in Zeist leven er vooroordelen over homoseksualiteit en kennen we het woord 'homo' als scheldwoord. In principe maakt het me niet eens zoveel uit hoe je over het onderwerp denkt, áls je er maar over nadenkt. Die ruimte is belangrijk, want als het over zoiets gaat als pesten, dan is uiteindelijk discussie de enige oplossing om werkelijk een verschil te maken.'

Brad Taylor: 'Ik ben er bijgevraagd omdat ik de stoere heteroleraar ben. Om te laten zien dat juist hetero's zich ook voor dit onderwerp moeten inzetten.'

Stefan (15): 'Bij mij op school is het heel normaal mensen voor homo uit te schelden. Ik deed het zelf ook altijd eigenlijk. Totdat mijn beste vriend tegen me zei dat hij ook zo was. Ik vond het in het begin erg moeilijk, ik snapte het ook niet, wat ziet hij nou in jongens? Hij heeft er veel met me over gepraat en nu snap ik dat hij eigenlijk hetzelfde voelt als ik voor meisjes. Maar mensen voor homo uitschelden doe ik niet meer. Je bent gewoon stom als je andere mensen pest alleen om wie ze zijn.'

Bron: Gay is OK!

Discussiebrekers

'Afgelopen jaar hebben we een actie op een donderdagochtend georganiseerd. Het idee was dat alle klassen in de onderbouw een uur lang over seksuele diversiteit gingen praten aan de hand van een powerpoint met discussiebrekers over homoseksualiteit. Zowel op het vmbo, de havo als op het vwo. Als opmaat hadden we een simpel idee: we telden af zonder dat de leerlingen wisten wat er ging gebeuren. Nog 10 dagen... Nog 9 dagen... Sommige leerlingen vonden het uiteindelijk wel een beetje flauw dat we hadden afgeteld naar een discussie over homoseksualiteit, maar ik heb die dag hele mooie, open, eerlijke gesprekken gehad met mijn leerlingen.'

Femke, mijn collega die aanvankelijk het onderzoek deed, is eigenlijk de grote aanstichter van de GSA. Ik ben er door haar bijgevraagd omdat ik de stoere heteroleraar ben. Om te laten zien dat juist hetero's zich ook voor dit onderwerp moeten inzetten. Maar wees eerlijk, elke leraar wil toch zijn leerlingen beschermen en het pesten terugdringen? Op dit moment bestaat de kerngroep van de GSA uit vier leerlingen en één leraar, maar we hebben binnen de school een enorme achterban.'



Paarse Vrijdag valt elk jaar op de tweede vrijdag van december. Leerlingen en docenten dragen dan paars als statement tegen homofobie.

De nationale aftrap van Paarse Vrijdag 2011 vond plaats op het Christelijke Lyceum in Zeist.



STALLING
GESLOTEN
VOOR PERSONEEL

GSRD

GAP



Het Dominicus College in Nijmegen

Aan het woord docent biologie Jacques Benen, Laurence van Thiel, docent M&O, en zorgcoördinator Jeannette Buijs.


Jeannette is sinds zeven jaar zorgcoördinator en de drijvende kracht op de achtergrond van de GSA op het Dominicus. 'Drie jaar geleden kwam een meisje bij de schoolleiding met het verzoek om een GSA te mogen starten. Niemand wist wat een GSA was, dus hebben we eerst maar het COC hier in Nijmegen gebeld om te horen wat dat dan was. Er waren veel vragen, als wat gaat er dan gebeuren en hoe ziet zoiets eruit? Moet je dan verplicht uit de kast komen? Daarnaast heeft het Dominicus College niet zo'n rijke informele cultuur van groepjes leerlingen die hun eigen ding doen in school. Vandaar dat de schoolleiding in het begin best huiverig was. Maar terwijl de schoolleiding nog aan het dubben was of ze toestemming zouden geven had het meisje al een groep van zo'n zes jongeren (homo en hetero) om haar heen verzameld. Gelukkig was de rector helemaal voor, dus kon de GSA vrij snel van start met hun eerste actie: het ondertekenen van het manifest.'

Collega Jacques geeft biologie en was onmiddellijk gecharmeerd van het initiatief. 'Het onderwerp wordt vanzelfsprekend bij mij in de les behandeld. Ik vind het belangrijk om het niet alleen over de 'technische kant' van seksualiteit te hebben, maar ook over relatievormen en gevoelens. Homoseksualiteit hoort daar wat mij betreft gewoon bij. Eén van de eerste acties van de GSA was specifiek op de docenten gericht. Dat was erg slim van ze. Ze boden alle collega's een speldje of paars bandje aan, maar als ze die aannamen moesten ze die dag in één van hun lessen homoseksualiteit aan de orde stellen. Het bleek dat de GSA te weinig bandjes had, want geen enkele collega wilde natuurlijk achterblijven bij dit initiatief!'

Normaal of bijzonder?

Docent M&O Laurence vertelt waarom hij toch wel enigszins in een persoonlijke spagaat terecht is gekomen door de GSA. 'Ik ben relaxed over mijn geaardheid, ook in de klas. Als het ter sprake komt dan ben ik eerlijk. Waarom zou het feit dat ik homo ben bijzonder zijn? Juist door er mee om te gaan alsof het niet iets bijzonders is, kan het ook als normaal geaccepteerd worden. Dat is een beetje mijn paradox: Als ik me zou aansluiten bij de GSA, dan zou dat dus betekenen dat ik extra aandacht aan homoseksualiteit zou willen besteden, en dus dat het iets bijzonders is, terwijl homoseksualiteit voor mij doodnormaal is.'

En toch wordt homoseksualiteit op het Dominicus niet door iedereen normaal gevonden volgens Jeannette. 'Zeker in de puberteit gaan



Jacques: 'Eén van de eerste acties van de GSA was specifiek op de docenten gericht. Dat was erg slim van ze. Ze boden alle collega's een speldje of paars bandje aan, maar als ze die aannamen moesten ze die dag in één van hun lessen homoseksualiteit aan de orde stellen.'

Laurence: 'Dat is een beetje mijn paradox: Als ik me zou aansluiten bij de GSA, dan zou dat dus betekenen dat ik extra aandacht aan homoseksualiteit zou willen besteden, en dus dat het iets bijzonders is, terwijl homoseksualiteit voor mij doodnormaal is.'

Jeannette is begonnen met het interviewen van lesbo- en homoleerlingen om te horen waar zij tegenaan lopen binnen de school, zodat ze een plan kan maken welke kant de school het komende jaar met dit onderwerp uit moet.'

Mike (16) heeft verteld dat hij homo is en dat nieuws ging vervolgens als een lopend vuurtje door de school. De meeste mensen reageerden er heel goed en leuk op. Sommige jongens maken er wel grappen over of maken opmerkingen als 'Daar heb je die homo weer,' of 'Bah, een homo', maar Mike kan zich daar niet zo druk om maken. Hij is best populair op school en als mensen er blijkbaar moeite mee hebben, dan is dat hun probleem en niet het zijne.

Bron: www.hehomo.nl

jongeren er vanuit dat iedereen hetzelfde denkt als zijzelf, en dan mag je maar hopen dat deze jongeren ook inderdaad heel open over homoseksualiteit nadenken. Er wordt wat dat betreft nog best veel achter de rug langs geroddeld en met 'homo' gescholden in de gangen. Er leven echt nog genoeg vooroordelen en vragen over homoseksualiteit. Als aanspreekpunt van de GSA ken ik meisjes die niet uit de kast durven komen omdat ze bang zijn voor negatieve opmerkingen. Maar ook als je naar de docenten kijkt, zou je zeggen dat we procentueel gezien veel meer homo- en lesbodocenten zouden moeten hebben dan er nu openlijk zijn. Zijn die er echt niet?'

Tam-tam

Ook Jacques heeft gemerkt dat er leerlingen en collega's zijn die de GSA maar overdreven vinden. 'Zoveel tam-tam over iets heel gewoons' hoor je dan. Het valt hem op dat zodra er extra aandacht is voor homoseksualiteit het onmiddellijk als een circus wordt gezien. Op welk moment is het te veel?' Op het Dominicus werd de GSA na een jaar vol acties opgeschrikt door een heuse tegenbeweging. 'Jullie doen net alsof wij allemaal homofob zijn,' was de klacht.

Het is passen en meten. De tegenbeweging was wel een signaal voor Jeannette (en de schoolleiding) om het vuur van de GSA een beetje terug te draaien. Behalve de Paarse Vrijdag en de voorlichting zijn er afgelopen jaar geen grote acties geweest. Maar dit betekent ook dat het lastig wordt voor de GSA om zichzelf in stand te houden. 'GSA leerlingen krijgen hun diploma en als er geen actieve mensen meer in het clubje zitten die de boel draaiende houden, is het een behoorlijke zorg om de GSA toch op de rails te houden. Binnen Nijmegen weten GSA leden van verschillende scholen elkaar gelukkig goed te vinden, dat is absoluut een steun,' aldus Jeannette. Daarnaast is Jeannette begonnen met het interviewen van lesbo- en homoleerlingen om te horen waar zij tegenaan lopen binnen de school, zodat ze een plan kan maken welke kant de school het komende jaar met dit onderwerp uit moet. 'Wat dat betreft ben ik gezegend dat ik van de schoolleiding hier uren voor vrij mag maken.'

Andere docenten op het Dominicus krijgen die uren niet en dan gaat het volgens Jacques toch echt om welke didactiek er binnen de lestijd wordt gehanteerd. Laurence valt hem hier bij: 'Vaak hebben we simpelweg te weinig tijd om maatschappelijke onderwerpen in de les te bespreken. Het gaat bij ons toch in eerste instantie echt om kennisoverdracht. Leerlingen moeten doorstromen en examens halen. Wat dat betreft is het wel opzienbarend wat de GSA tot dusver heeft losgemaakt aan maatschappelijk debat binnen de school.'



‘Op het Dominicus werd de GSA na een jaar vol acties opgeschrikt door een heuse tegenbeweging op school.’

Jacques en Jeannette



‘Pas toen ik zwanger was van mijn kind heb ik het aan mijn mentorklas verteld.’

Afke Boschma

Afke Boschma

geeft beeldende vormgeving aan het Maaswaal College in Wijchen. Ze kwam uit de kast voor haar leerlingen toen ze zwanger was.

Om maar met de persoonlijke deur in huis te vallen: Je bent lesbisch, getrouwd en jullie hebben een kind. Hoe gewoon of ongewoon of speciaal wordt dit door jullie omgeving gevonden?

Ik ben inderdaad getrouwd in 2003 en ik heb inmiddels een zoontje van zes jaar. In onze omgeving wordt dit geaccepteerd, soms zijn mensen verrast, maar ik heb gemerkt dat je door open communicatie mensen gerust stelt. Openheid en eerlijkheid zijn ontzettend belangrijk. Gewoon vriendelijk zijn en jezelf blijven. Door open te staan voor vragen van mensen die je niet goed kennen, verdwijnen vooroordelen.

Op de basisschool van ons zoontje zijn er geen andere homostellen met kinderen voor zover we weten, maar het is geen kwestie. Voor moederdag maakt hij twee cadeautjes en tijdens activiteiten wordt hij ondersteund door twee moeders wat alle andere kinderen dan weer super handig en leuk vinden. Kinderen stellen directe vragen aan ons, en ook aan ons zoontje. Tot op heden hebben we altijd goed antwoord kunnen geven. Wat ook helpt is dat ons zoontje aan iedereen vertelt dat hij twee mama's heeft, met een grote glimlach.

Hoe creëer je een homovriendelijke sfeer op school, waarin ook homodocenten optimaal functioneren? Hoe ga je met homocollega's in je team om? Het infoblad 'Hoera, een homo in ons team' van Gay&School belicht de homo- en lesbodocent van verschillende kanten. Zoek naar 'infoblad hoera' op www.gayandschool.nl

Ben je altijd open geweest over je geaardheid op deze school? Hoe heb je dat aangepakt? Met je leerlingen, met je collega's, met je schoolleiding?

Pas toen ik zwanger was van mijn kind heb ik het aan mijn mentorklas verteld. Ik kreeg toen het gevoel, als ik nu niet open en eerlijk ben naar mijn omgeving, hoe moet het dan voor ons kind in de toekomst? Daarnaast merkte ik dat met een zwangerschap privé en werk samenkomt. Die buik kun je na een aantal maanden echt niet meer verhullen! Dan is de scheidslijn aan het vervagen en gaan leerlingen vragen stellen.

Ik heb mijn voornemen om het in de klas te vertellen besproken met mijn leidinggevende. Mijn gehele docententeam was op de hoogte, zij waren ook op mijn bruiloft. Als collega's signalen kregen van leerlingen dat zij er over wilden praten of het er moeilijk mee hadden, konden ze naar mij toe komen.

Het vertellen in de klas was achteraf heel gemakkelijk en leuk. De leerlingen vroegen vooral wat voor werk mijn vrouw deed, en dat was een stuk interessanter en veiliger onderwerp dan homoseksualiteit. Een

Adequaat reageren als er met 'homo' gescholden wordt, hoe doe je dat? Jongeren blijven langer in de kast zitten als er veel wordt gescholden met het woord 'homo'. Maar het woord verbieden heeft geen zin, antwoordt hoogleraar pedagogiek Michèle Winter op een Opvoedvraag in dagblad Trouw. Verbieden heeft geen zin want 'dan maak je van homo een woord dat ze juist gaan gebruiken.' Maar negeren vindt hij ook geen goed idee. Zijn advies: vertel hen dat je dergelijke taal niet wilt horen.

aantal weken later kwamen af en toe vragen hoe ik wist dat ik lesbisch was en of mijn toekomstig kindje een papa had en dergelijke. Hier kon ik rustig op antwoorden en heb er voor de rest nooit hinder of nare opmerkingen over gehad. Ik denk omdat ik eerlijk en open was naar leerlingen, het nooit tegen mij is gebruikt.

Je bent met de GSA op jouw school begonnen. Waarom jij? Heb je hulp van collega's? Hoe hebben jullie dit georganiseerd?

De GSA was in eerste instantie opgezet door een leerling. Hij is inmiddels van school. Ik had toen nog niet de behoefte om mij hiervoor in te zetten. Ik was wel gelijk door een leidinggevende gevraagd, maar ik vond het té voor de hand liggend dat ik hier deel van uit ging maken. Daarnaast was het een sterke GSA die zichzelf goed profileerde, naar mijn mening iets te goed. Hun eerste actie bestond eruit de hele school vol te hangen met grote posters over homoseksualiteit. Met teksten als 'Je leraar is homo, heb je nog respect voor hem?' Er was verder geen uitleg en ik was behoorlijk overdonderd.

Inmiddels zijn deze leerlingen van school en bleef nog één leerling over. Met hem zijn we weer gaan bouwen. Op dit moment bestaat de GSA uit vier docenten en twaalf leerlingen. Afgelopen jaar hebben we een 'Roze Week' (van drie dagen) georganiseerd. Dat bleek uiteindelijk een beetje teveel van het goede. Het bestond uit een mentorles, er was een roze stand met informatie van Dito, de jongerenclub uit Nijmegen, we hadden de school versierd met vlaggen en ballonnen en tijdens de pauze werd er een powerpoint gedraaid met BN'ers die homo of lesbo zijn.

De Roze Week riep onder leerlingen veel negatieve reacties op. Leerlingen voelden zich onveilig en gingen het woord 'homo' ineens meer gebruiken als scheldwoord. Ook werden een aantal leerlingen 'homomoe'. Ze vonden dat de leraren homoseksualiteit problematiseerden. Zelf hadden ze geen probleem met homoseksualiteit en wilden er daarom ook niet zo lang over praten. Toch was dit ook weer tegenstrijdig met het ferme 'nee' als je deze leerlingen vroeg of het in hun klas veilig genoeg was om als homo of lesbo uit de kast te komen.

Waar ik echt heel erg blij om ben is dat het onderwerp in alle mentorlessen is besproken, zodat de leerlingen die het aangaat weten dat ze zeker niet de enige op school zijn met dit soort gevoelens. Daarnaast is het natuurlijk pure winst dat er open over homoseksualiteit wordt gesproken door leerlingen en leraren. Ik heb gemerkt dat het onderwerp is gaan leven op school. Welliswaar werden er na de Roze Week meer leerlingen gepest met 'homo', maar er werd door docenten ook adequater op gereageerd.

Je teamgenoot
is homo.

Omhels je
hem nog na
een doelpunt?

open
UP

www.openup.nl



DE GSA IN DE DOCENTENKAMER



TIP

1

Ga eens na wie er op jouw school uit de kast is en begin met hen eens een gesprek over het onderwerp om te horen hoe deze collega's hun eigen rol opvatten en waar ze tegenaan lopen. Hoe is de sfeer eigenlijk voor hen?

Het is niet duidelijk hoeveel homoseksuelen op hun werk in de kast blijven. Die cijfers variëren van 33% (van de homomannen) tot 15% (van de lesbische vrouwen). De percentages verschillen per sector. Vrouwen zijn meestal opener dan mannen. Harde cijfers over het onderwijs ontbreken. Maar volgens de onderwijsbond AOb Roze lijkt het er op dat de laatste jaren meer werknemers in het onderwijs in de kast blijven of 'er weer in terug gaan'

Natuurlijk is het ieders persoonlijke keuze om op het werk uit de kast te komen – of niet. Zo zijn er docenten die het handiger vinden om bij de start van een nieuwe baan hun geartheid niet direct te benoemen. Zij willen eerst een naam als goede docent opbouwen voordat de aandacht daar mogelijk van wordt afgeleid. Andere docenten zijn deels uit de kast: wel naar (bepaalde) collega's, maar niet naar de leerlingen bijvoorbeeld.

Docenten die volledig uit de kast zijn, zijn dit altijd op hun manier. Waar de ene docent het geen probleem vindt om die persoon binnen de school te zijn die het onderwerp seksuele diversiteit op de agenda houdt, is de andere docent een stuk terughoudender om zich op dit onderwerp te profileren. De mening over wat je verantwoordelijkheid is als homo- of lesbodocent verschilt per persoon en per situatie.

• **Is het vanzelfsprekend dat die ene open homodocent op school de GSA ondersteunt, of de voorlichtingen van het COC regelt?**

• **Is het logisch dat je leerlingen die homo of lesbo zijn doorstuurt naar die ene lesbocollega?**

• **Wordt er alleen over seksuele diversiteit gesproken op school als homo- en lesbodocenten dit aan de orde stellen?**

Veel docenten die homo, lesbo of bi zijn vinden (terecht) dat de verantwoordelijkheid voor een open sfeer rond seksuele diversiteit op school bij iedereen (collega's en schoolleiding) ligt en niet alleen bij hen. Hoewel ze misschien op dit gebied wel de expert zijn, betekent dit nog niet dat zij deze kar moeten trekken. Oplossing: zorg ervoor dat ook heterocollega's zich verantwoordelijk voelen voor dit onderwerp.

TIP


2

Verdiep je eens in hoe diversiteit ingebed is in de school. Is er een diversiteitsbeleid? Is er een vertrouwenspersoon, en hoe functioneert deze? Hebben docenten die open homo, lesbo of bi zijn alle steun van de schoolleiding?

TIP

3

Onderneem actie als de werksfeer op jouw school onveilig is. Hoe kun je van leerlingen verwachten dat zij zich veilig voelen als de leraren van wie ze les krijgen niet zichzelf kunnen zijn? Kijk op www.gayandschool.nl voor meer advies over school- en personeelsbeleid.

A man in a dark suit and white shirt is sitting on a concrete bench outdoors. He is smiling and has his hands clasped. In the background, there is a blue corrugated metal fence and a brick building. A white arrow points from the text box to the man.

**‘Homoseksuele leraren
beseffen dat ze eerder
het mikpunt zijn
van roddel.’**

Peter van Dijk

Peter van Dijk

is conrector op het Pallas Athene College in Ede en daarnaast voorzitter van AOb Roze.

Wat is AOb Roze?

Homo's, lesbiennes, transgenders en biseksuelen hebben een speciale positie op school: of je nu in of uit de kast bent, je bent in de ogen van veel leerlingen en collega's bijzonder. Je bent vaak kwetsbaar, maar juist ook heel waardevol voor je school. AOb Roze is een groep van circa 500 leden van de Algemene Onderwijsbond die zich herkennen in deze bijzondere positie.

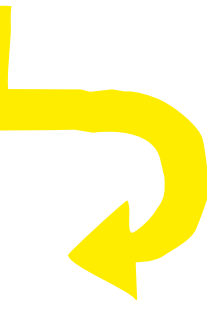
AOb Roze heeft in 2011 onderzoek gedaan naar hoe veilig de positie van haar leden is op hun eigen school. Wat waren de uitkomsten?

De meeste respondenten zijn positief over hun eigen veiligheidsbeleving. Wel vindt de meerderheid dat er onvoldoende aandacht op school wordt gegeven aan seksuele diversiteit. Ongeveer de helft geeft aan dat de leerlingen op de hoogte zijn van zijn of haar seksuele identiteit en de meerderheid weet zich gesteund door collega's en/of directie als er zich problemen zouden voordoen.

Het opzienbarende zat niet zozeer in percentages als in individuele verhalen. Zo waren er enkele lesbische docenten die vertelden na jaren van openheid op hun school sinds enkele jaren weer 'in de kast' gekropen te zijn. Ze hadden enkele vervelende affaires meegemaakt en kregen van hun schoolleiding te horen dat dit wegens hun open houding hun eigen schuld en verantwoordelijkheid was.

Wat hoor je het meest van je leden als het gaat om hun werk?

Leraren zijn gemiddeld genomen zeer gepassioneerde werknemers, die gáán voor hun leerlingen. Dit betekent dat zij soms veel slikken qua gebrek aan steun of onveiligheid, omdat zij het gevoel hebben veel terug te krijgen door hun werk in de klas of in het contact met leerlingen. Anderzijds maakt het werk met jongeren mensen kwetsbaar. Homoseksuele leraren beseffen dat ze eerder het mikpunt zijn van roddel. Daarnaast realiseren veel beginnende LHBT-leraren zich, dat zij als openlijk homo meer zullen moeten knokken voor hun positie in de klas.



AOb Roze organiseert onderwijscafés en studiedagen voor hun leden, waarop zowel informatie wordt gegeven over thema's als veiligheidsbeleid op school, maar ook trainingen bijvoorbeeld in weerbaarheid of omgaan met lastige vragen. Ook informeert AOb Roze zijn leden via de nieuwsbrief die 4 keer per jaar uitkomt.

Lid worden van AOb Roze? Stuur een mailtje naar aobroze@aob.nl of bezoek www.aob.nl en zoek naar 'roze'.

Susanne te Braak

Projectleider landelijke voorlichting en zelf voorlichter in Nijmegen.

Wat is er precies zo leuk aan om 's ochtends om half negen voor een klas te staan om les over homoseksualiteit te geven?

Veel jongeren hebben traditionele opvattingen over genderrollen. De stereotype beelden van homo's ('vrouwelijke' mannen) wijken af van dit traditionele beeld ('een man moet stoer zijn') en worden daarom negatief beoordeeld. Dit geldt voor jongens sterker dan voor meisjes. Ook gaan jongens de omgang met homo's vaak liever uit de weg, omdat ze het zien als bedreiging van hun man zijn. Bij meiden speelt dit veel minder: als meisjes voldoen aan het ideale beeld kunnen zij zich biseksueel gedragen zonder daarvoor aangetast te worden in hun vrouwelijkheid.

Ook voorlichters uitnodigen bij jou op school? www.voorlichtingindeklas.nl

Het leuke is dat je de visie van jongeren over dit onderwerp kan verbreden. Jongeren komen van huis uit met een bepaalde gedachte over homoseksualiteit en leren op school de meningen van anderen kennen. Maar wat is dan de realiteit? Homoseksualiteit is vaak toch een vervan-mijn-bed-show voor de meeste jongeren. Dan zijn de voorlichterduo's de eerste homo en lesbo die ze spreken. Het komt vaak voor dat we als voorlichters te horen krijgen dat we 'best normaal' zijn. Alsof we de hele dag in roze tutu's en tuinbroeken zouden rondlopen. Niet dat daar iets mee mis is natuurlijk, maar de stereotypen zijn behoorlijk hardnekkig en het is fijn om in ieder geval daar al iets tegenover te kunnen zetten.

Landelijk gezien wordt er een keur aan methodieken ingezet door de voorlichters. Waarom is dat?

Heel simpel: elke school is anders. Sommige methodieken werken fantastisch op een school in Amsterdam Zuid-Oost, maar dan blijkt dat je op een school in Kampen een hele andere benadering moet kiezen. En als je voor een tweede klas vmbo staat heb je natuurlijk een ander vertrekpunt dan bij vwo 4-leerlingen.

De 25 verschillende voorlichtersteam s in Nederland hebben een uitgebreide ervaring en kennen hun eigen regio vaak erg goed en passen zich daar dan ook op aan. Als je voorlichting bestelt dan heb je altijd een kort gesprek over wat voor klassen de voorlichters kunnen verwachten tijdens hun bezoek.

Alleen een paar externe voorlichters uitnodigen voor een dag lesgeven is trouwens niet genoeg om homoseksualiteit bespreekbaar te maken op school. Soms zie je dat scholen het vakje afvinken. Dat is zonde, want hoe normaler het ontwerp wordt ingebed in de lessen, hoe normaler het onderwerp opgepakt wordt door de scholieren. Het helpt dan ook zeker om homoseksualiteit mee te nemen in de lessen en de mentoruren. Ook kan een GSA meelopen met een voorlichtersteam. Daar zijn al goeie ervaringen mee opgedaan. Dit is te organiseren door bij het voorlichtersteam bij jou in de buurt kenbaar te maken dat je een GSA op school hebt. Zij kunnen jou dan vertellen op welke manier ze je kunnen ondersteunen.



‘Alleen een paar externe voorlichters uitnodigen is niet genoeg.’

Susanne te Braak

HANDIGE LINKS

www.gaystraightalliance.nl

Wat zou het GSA Netwerk zijn zonder eigen website? Hier vind je filmpjes, en tips en tricks om jouw GSA tot een succes te maken. Ook kun je hier in contact komen met andere GSA's, je eigen GSA aanmelden en kun je kosteloos GSA materiaal bestellen.

www.gayandschool.nl

Deze verzamelsite biedt een nagenoeg volledig beeld over wat er allemaal te krijgen is op het gebied van seksuele diversiteit en onderwijs. Van schoolbeleid tot lesmateriaal, van personeelsbeleid tot film en documentaires om in de klas te laten zien. Voor PO en VO. Deze door het ministerie van OCW geïnitieerde website houdt het nieuws bij en geeft ook zelf handreikingen uit.

www.staoptegenhomofobie.nl

Jongeren maken filmpjes waarin ze statements maken tegen homofobie. Een heerlijke site om een tijdje op te surfen of, nog beter, om je eigen filmpje te uploaden. Vooral creatieve GSA's zijn van harte uitgenodigd!

www.homogeschiedenis.nl

Homoseksualiteit is van alle tijden en alle culturen. Op deze website vind je een ruime verzameling van lesbo-, homo-, bi- en transgenderthema's uit de geschiedenis en wordt je doorverwezen naar relevante websites elders. Een prima manier om je in een deelonderwerp te verdiepen. Voor leerlingen die een werkstuk moeten maken en voor leraren die hun lessen willen verrijken.

www.voorlichtingindeklas.nl

Op zoek naar voorlichters die lesgeven over seksuele diversiteit? Gemakkelijker kan het je niet gemaakt worden. Vul je provincie in en je wordt doorgeleid naar een voorlichtersgroep bij jou in de buurt.

www.expreszo.nl

'Hét tijdschrift, dé online community en dé belangenvereniging voor lesbo-, homo-, bi-, en transjongeren' volgens de website. Maar bovenal dóór deze jongeren. Vooral ook de columns en recenties van de behoorlijk eigenwijze jonge schrijvers zijn een genot om te lezen.

www.jongenout.nl

Jong&Out is de profielensite voor homojongeren van 12 tot 18 jaar. Deze website is een goed eerste advies voor homojongeren die op het punt staan uit de kast te komen. Hier leren ze namelijk andere homojongeren kennen. Jong&Out organiseert ook maandelijkse bijeenkomsten voor jongeren overal door het land. Aanrader: de filmpjes van 'Lets Talk About Sex' waarin homojongeren praten over relaties, verliefd zijn en... seks.

www.coc.nl

De website van COC Nederland, boordevol informatie over wat deze belangenvereniging allemaal doet op verschillende gebieden in Nederland en internationaal. Het COC heeft meerdere lidverenigingen overal in Nederland. Vind een COC bij jou in de buurt om te kijken wat er in jouw regio allemaal georganiseerd wordt!

www.allesovergay.nl

Zoals de titel al zegt geeft deze website allemaal informatie over homoseksualiteit. Gemaakt voor jongeren met vragen, maar ook een goeie basis voor volwassenen die zich werkelijk nog nooit verdiept hebben in het onderwerp. (Ja, die volwassenen bestaan echt!)

www.hehomo.nl

Deze webzine staat vol met interviews met jongeren die homo, lesbo, bi of transgender zijn. Ze vertellen over hun passies, hun coming-out, hoe daarop gereageerd werd thuis en op school en op welke manier ze omgaan met hun seksuele oriëntatie.

Colofon

COC Nederland

Nieuwe Herengracht 49

1011 RN Amsterdam

020 623 45 96

Tekst Gerrit Jan Wielinga

Vormgeving gebr.silvestri.nl

Illustratie Buro RuSt

Fotografie Henri Blommers en Sander Groen

Advies Anniek Verhagen en Jeannette Buijs

www.gaystraightalliance.nl

www.gayandschool.nl

www.coc.nl





manifest

Wij, leerlingen van

naam school: [redacted]

te

plaats: [redacted]

hebben besloten een Gay-Straight Alliance op te richten. Wij willen een veilige sfeer voor iedereen bij ons op school. Of je nu homo, hetero, lesbo, bi, transgender of in dubio bent.

Sommige leerlingen hebben te maken met pesten, uitsluiting, en in sommige gevallen zelfs met geweld. Bovendien durven veel leerlingen niet open te zijn over hun seksuele voorkeur. Wij vinden dat iedereen op onze school mag zijn wie hij of zij is.

Onze GSA wil ervoor zorgen dat op onze school iedereen zich veilig kan voelen en zichzelf kan zijn. Daarom roepen wij iedereen op deze school op om ons te steunen. Leerlingen, docenten en schoolbestuur.

Door ondertekening van dit manifest belooft het schoolbestuur van:

naam school: [redacted]

- zich in te zetten tegen discriminatie, pesten, uitsluiting en geweld
- te zorgen voor een veilige omgeving voor alle leerlingen
- aandacht te hebben voor de veiligheid van homo's, hetero's, lesbo's, bi's, transgenders en in dubio's
- de gay-straight alliance te ondersteunen

Namens de Gay-Straight Alliance

handtekening vertegenwoordiger GSA: [redacted]

Namens de school

functie: [redacted]

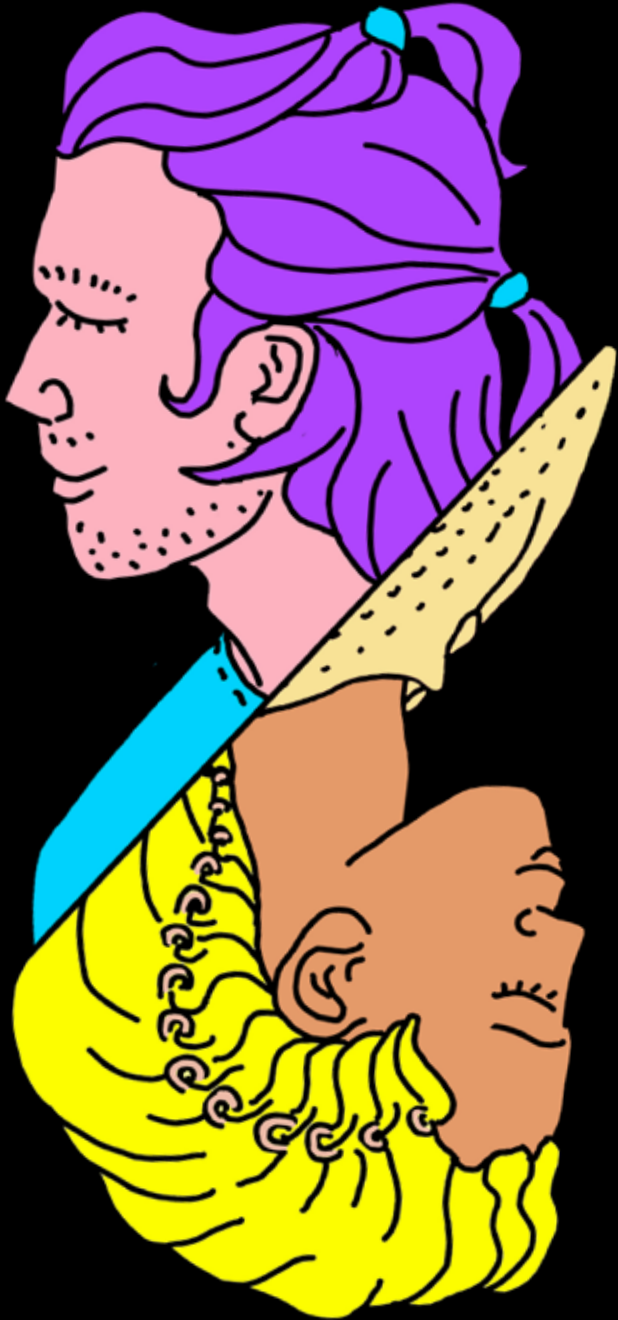
handtekening vertegenwoordiger schoolbestuur: [redacted]

Getekend op

datum: [redacted]



GayStraight



www.gaystraightalliance.nl

GayStraight